

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ**

Кафедра конституційного і міжнародного права факультету № 4

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«Міжнародне право»

**обов'язкових компонент освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

081 Право (Поліцейські)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7.

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 8.
Протокол від 16.08.2023 № 8.

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7.

Розглянуто на засіданні кафедри конституційного і міжнародного права
факультету № 4 ХНУВС (протокол від 10.08.2023 № 15).

Розробники:

1. Професор кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доцент Войціховський А. В.
2. Доцент кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доцент Логвиненко Є. С.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри міжнародного і європейського права юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, к.ю.н., доцент Тітов Є. Б.
2. Професор кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доцент Коломієць Ю. М.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 16	081 Право перший (бакалаврський)	Навчальний курс – 2 Семестр – 4 Види контролю: тематична контрольна робота, залік.
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання Лекції – 20; Семінарські заняття – 24; Самостійна робота – 46. Індивідуальні завдання: Реферат – 4 семестр.		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Основною метою вивчення дисципліни «Міжнародне право» є опанування певним інструментарієм науки міжнародного права, вивчення його сутності та особливостей, системи, основних принципів та джерел, суб'єктів, співвідношення з внутрішньодержавним правом, а також вивчення процесів формування і розвитку міжнародно-правових відносин у конкретних галузях міжнародного права.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародне право» є розкриття змісту основних положень теорії міжнародного права, аналіз основних напрямів його розвитку, всебічне дослідження механізму правового регулювання міжнародних відносин, розкриття і пояснення процесів та форм міжнародного співробітництва, що виникають і реалізуються на сучасному етапі у галузі міжнародного спілкування. Встановленні завдання спрямовані на формування знань та вмінь у здобувачів вищої освіти щодо вивчення ними основних понять та категорій міжнародного права; вироблення уміння самостійно опрацьовувати першоджерела (конвенційні та інші міжнародно-правові норми) та відповідну спеціальну літературу; об'єктивно і неупереджено аналізувати явища та процеси, що виникають і розвиваються на міжнародній арені між суб'єктами міжнародного права.

Міждисциплінарні зв'язки: приступаючи до вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне право», необхідно звернути увагу на тісний її взаємозв'язок з іншими навчальними дисциплінами: «Право Європейського Союзу», «Міжнародний захист прав людини», «Міжнародне співробітництво у протидії злочинам, пов'язаним з торгівлею людьми» тощо.

Очікувані результати навчання: У результаті вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне право» здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- еволюцію, сучасний стан, основні риси та закономірності розвитку міжнародного права;
- сутність міжнародного права через його системні елементи: основні принципи, норми, інститути та галузі;
- предмет правового регулювання міжнародного права;
- основні поняття і терміни міжнародного права;
- співвідношення міжнародного публічного й міжнародного приватного права, їх взаємодію та взаємопроникнення;
- роль міжнародного права в регулюванні внутрішньодержавних відносин;
- взаємозв'язок і взаємозалежність міжнародного й внутрішньодержавного права на прикладі України;
- місце та роль міжнародних організацій в міжнародній системі, механізм їх функціонування, юридичну силу прийнятих актів;

- положення міжнародно-правових документів і національного законодавства щодо участі України на міжнародній арені;
- роль України – суб'єкта міжнародного права;
- важливість впливу міжнародного права на формування світогляду особи;

вміти:

- визначати об'єкт міжнародного права;
- аналізувати відносини, що регулюються нормами міжнародного права, в тому числі, міжнародні міждержавні відносини і міжнародні відносини недержавного характеру;
- тлумачити міжнародні договори;
- керуючись текстами міжнародних угод, аналізувати чинне законодавство України на предмет відповідності міжнародним зобов'язанням України;
- аналізувати міжнародно-правові явища: чим вони були, чим є нині та чим можуть стати відповідно до сучасних тенденцій розвитку; розглядати їх у взаємозв'язку та взаємодії з іншими міжнародно-правовими явищами;
- розглядати міжнародно-правові та внутрішньодержавні проблеми через призму захисту та забезпечення прав людини;
- давати морально-правову оцінку діям України та інших держав на міжнародній арені;
- давати моральну-правову оцінку діяльності правоохоронних органів України згідно із Загальною декларацією прав людини та інших актів ООН;
- застосовувати набуті знання у власній професійній діяльності;
- формувати й аргументовано відстоювати власну позицію стосовно проблем міжнародного права.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	
	ЗК 3.	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 7.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК 12.	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

	ЗК 13.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
	ЗК 14.	Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності у галузі права (СК)	СК 2.	Знання та розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.
	СК 4.	Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.
	СК 5.	Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.
	СК 6.	Знання і розуміння основ права Європейського Союзу.
	СК 8.	Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
	СК 12.	Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.
	СК 13.	Здатність до критичного і системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.
	СК 14.	Здатність до консультування з правових питань, зокрема можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН 1.	Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
	ПРН 18.	Виявляти знання та розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.
	ПРН 19.	Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.
	ПРН 20.	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Поняття та сутність міжнародного права

Поняття міжнародного права. Міжнародне право (МП) – самостійний нормативний комплекс, система юридичних норм, створених спільно державами. Предмет регулювання. Види відносин, що регулюються нормами МП. Міжнародні міждержавні відносини. Міжнародні відносини недержавного характеру. МП як особлива правова система. Тлумачення конституційної норми про принципи й норми міжнародного права, про міжнародні договори як складової частини правової системи України. Концепція розмежування створеного державою права й застосування державою міжнародного права. Система МП. Основні принципи МП. Інститути МП. Галузі МП, підгалузі й правові інститути в рамках галузі. Джерела міжнародного права Поняття і види. Статут ООН і презумпція різноманітності джерел МП. Поняття і види суб'єктів МП. Категорія основних (первинних) суб'єктів і категорія похідних (другорядних) суб'єктів МП.

ТЕМА № 2. Основні принципи міжнародного права

Функції основних принципів міжнародного права. Природа основних принципів міжнародного права. Ознаки основних принципів міжнародного права. Співвідношення основних принципів системи, принципів галузі та інституту, універсальних, регіональних і партикулярних принципів.

Класифікація основних принципів міжнародного права. Зміст основних принципів міжнародного права. Принцип заборони застосування сили або загрози силою. Принцип суверенної рівності держав. Принцип невтручання. Принцип територіальної цілісності держав. Принцип непорушності державних кордонів. Принцип мирного врегулювання спорів. Принцип поваги прав та основних свобод людини. Принцип рівноправності і права народу розпоряджатися власною долею. Принцип

співробітництва. Принцип добросовісного виконання міжнародних зобов'язань.

ТЕМА № 3. Право міжнародних договорів

Поняття і джерела. Договірна правоздатність держав, міжнародних організацій та інших суб'єктів МП. Процес укладення договорів, його стадії. Повноваження. Підготовка тексту договору. Прийняття тексту договору. Згода на обов'язковість договору. Підписання. Парафування. Ратифікація. Набуття договором чинності. Приєднання до договору. Строк дії договору. Опублікування і реєстрація договору. Недійсність договорів. Підстави визнання договору недійсним. Абсолютна й відносна недійсність. Припинення і призупинення договору. Підстави припинення договору. Денонсація. Скасування. Призупинення дії. Законодавство України про дію міжнародних договорів.

ТЕМА № 4. Відповідальність у міжнародному праві

Поняття й підстави міжнародно-правової відповідальності. Ознаки міжнародного правопорушення. Види міжнародних правопорушень. Делікти. Міжнародні злочини. Обставини, які звільняють від відповідальності. Обставини, що унеможливають виникнення відповідальності, і обставини, що звільняють від застосування відповідальності. Відповідальність за правомірну діяльність. Підстави і різновиди такої відповідальності. Види й форми міжнародно-правової відповідальності. Матеріальна й нематеріальна (політична) відповідальність. Форми відшкодування: реституції, репарації, субституції та ін. Реалізація відповідальності. Основні засоби: добровільний і з використанням примусових засобів. Санкції: індивідуальні й колективні. Процесуальний механізм реалізації міжнародно-правової відповідальності.

ТЕМА № 5. Право зовнішніх зносин

Поняття та джерела права зовнішніх зносин. Органи зовнішніх зносин та їх види. Дипломатичні представництва. Види та функції дипломатичних представництв. Дипломатичний корпус. Глава і персонал дипломатичного представництва. Консульські установи. Види та функції консульських установ. Глава і персонал консульської установи. Привілеї та імунітети дипломатичних представництв і консульських установ та їх персоналу. Представництва держав при міжнародних організаціях та представництва міжнародних організацій при державах. Спеціальні місії. Торгівельні представництва.

Законодавство України про правовий статус дипломатичної і консульської служби. Порядок призначення та відкликання дипломатичних представників України. Роль МЗС України у міжнародних взаємовідносинах. Законодавство України у сфері зовнішніх зносин.

ТЕМА № 6. Право міжнародних організацій

Поняття та класифікація міжнародних конференцій. Підготовка, скликання та правила процедури міжнародних конференцій. Делегації держав та органи конференцій. Види актів міжнародних конференцій та їх правове значення.

Історичні аспекти створення міжнародних організацій. Поняття та класифікація (види) міжнародних організацій. Правосуб'єктність міжнародних організацій. Міжнародні міжурядові організації та міжнародні неурядові організації. Юридична природа міжнародних організацій. Поняття «внутрішнього і зовнішнього права» міжнародних міжурядових організацій. Структура та правові основи діяльності міжнародних організацій. Зовнішні відносини міжнародних організацій. Привілеї та імунітети міжнародних організацій. Створення, цілі та принципи діяльності Організації Об'єднаних Націй (ООН). Членство в ООН та органи ООН. Спеціалізовані установи ООН. Регіональні міжнародні організації. Рада Європи. Європейський Союз. Організація Північноатлантичного договору (НАТО). Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ). Євразійське Економічне Співтовариство.

ТЕМА № 7. Права людини у міжнародному праві

Принцип поваги прав людини й основних свобод як першооснова міжнародно-правового регулювання проблем гуманітарного характеру. Міжнародно-правові норми про права людини: їх предметна різноманітність. Міжнародні стандарти щодо прав і свобод людини. Стандарти як нормативний мінімум, їх функції. Узгодження внутрішньодержавного й міжнародного переліку прав і свобод, їх зміст, засоби забезпечення і захисту. Міжнародні механізми забезпечення і захисту прав людини. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950. Комітет з прав дитини. Верховний комісар ООН з прав людини. Рада з прав людини. Європейський суд з прав людини. Імплементация міжнародно-правових норм про права людини в національне законодавство. Міжнародні акти про права людини і законодавство України.

Виникнення в міжнародному праві принципу гендерної рівності як нового рівня захисту прав жінок. Міжнародно-правове регулювання принципу гендерної рівності. Роль та місце принципу гендерної рівності в сучасному міжнародному праві.

ТЕМА № 8. Міжнародне кримінальне право

Поняття міжнародного кримінального права. Злочинність як міжнародне явище. Міжнародні звичаї та міжнародні договори щодо боротьби зі злочинністю. Організаційно-правові форми міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю. Міжнародна кримінальна відповідальність фізичних осіб. Злочини міжнародного характеру: поняття,

види і форми. Боротьба з незаконним обігом наркотичних речовин. Боротьба з міжнародним тероризмом. Міжнародні органи у боротьбі зі злочинністю (Міжнародні неурядові організації: Міжнародна асоціація кримінального права, Міжнародне кримінологічне товариство).

ТЕМА № 9. Право збройних конфліктів

Поняття права збройних конфліктів. Застосування норм міжнародного гуманітарного права щодо захисту осіб, які потерпіли внаслідок військових дій «Женевське право». «Гаазьке право» про заборону застосування зброї, яка спричиняє найбільші страждання і створює загрозу для мирного населення. Міжнародні акти про захист прав людини. Поняття «війна», «збройний конфлікт» у міжнародному праві. Мета війни. Поняття терміну «Театр війни». Види збройних конфліктів. Міжнародно-правові наслідки початку війни. Правовий статус комбатантів, некомбатантів та інших учасників збройних конфліктів. Найманці. Ведення морської війни. Нейтралітет під час війни. Правовий режим воєнної окупації. Режим воєнного полону. Обмеження засобів і методів ведення воєнних дій. Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей під час збройних конфліктів. Міжнародно-правові наслідки закінчення війни.

ТЕМА № 10. Право міжнародної безпеки

Поняття права міжнародної безпеки. Характеристика універсальної міжнародної безпеки. Регіональна безпека. Загальна характеристика інституту розв'язання міжнародних спорів. Принцип мирного врегулювання міжнародних спорів. Поняття міжнародного спору. Засоби вирішення міжнародних спорів. Безпосередні переговори, посередництво, добрі послуги. Міжнародна процедура з примирення. Міжнародний арбітраж (третейський суд). Міжнародна судова процедура. Розв'язання спорів у міжнародних організаціях. Механізми і засоби ОБСЄ щодо мирного вирішення спорів. Мирне врегулювання спорів у Європейському Союзі та Раді Європи.

ТЕМА № 11. Міжнародне інформаційне право

Становлення та розвиток міжнародного інформаційного права. Поняття і сутність міжнародного інформаційного права. Об'єкт і предмет міжнародного інформаційного права. Джерела міжнародного інформаційного права. Поняття і функції міжнародної інформації. Принципи міжнародного інформаційного права.

Міжнародно-правові засади забезпечення міжнародної інформаційної безпеки. Поняття кібербезпеки. Діяльність міжнародних організацій у забезпеченні кібербезпеки (ООН, ЄС, Європол, НАТО).

ТЕМА № 12. Міжнародне співробітництво у протидії злочинності

Поняття міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю як специфічна

діяльність сучасних держав й інших учасників міжнародних відносин. Форми співробітництва в боротьбі зі злочинністю.

Становлення і розвиток співробітництва держав у галузі боротьби зі злочинністю. Створення міжнародних інституцій з проблем запобігання злочинності і поводженню з правопорушниками. Особливості міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю в сучасних умовах.

ТЕМА № 13. Діяльність ООН у галузі міжнародного співробітництва у протидії злочинності

Участь ООН у правоохоронній діяльності. Головні органи ООН, що займаються питаннями протидії злочинності. Основні напрямки їх роботи. Правова сила прийнятих рішень.

Спеціальний механізм розгляду проблем боротьби зі злочинністю. Програма ООН у галузі запобігання злочинності і кримінального правосуддя, її основні завдання. Комісія із запобігання злочинності і кримінального правосуддя, Конгреси ООН із запобігання злочинності і поводження з правопорушниками, Інститути ООН із запобігання злочинності і поводження з правопорушниками, Національні кореспонденти ООН у галузі запобігання злочинності і кримінального правосуддя, їх основні напрямки роботи. Діяльність миротворчих сил ООН в охороні правопорядку.

Спеціалізовані установи ООН у вирішенні питань міжнародної правоохоронної діяльності. Особливості участі у протидії злочинності Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО), Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВОЗ), Всесвітнього поштового союзу (ВПС), Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Міжнародної організації праці (МОП), Продовольчої і сільськогосподарської Організації Об'єднаних Націй (ФАО), Міжнародної морської організації (ІМО).

ТЕМА № 14. Діяльність Інтерполу та Європолу у протидії злочинності

Роль Інтерполу в міжнародній правоохоронній діяльності. Правові основи організації і діяльності Інтерполу. Функції і основні завдання Інтерполу.

Інтерпол як міжнародний центр обліку транснаціональних злочинів і осіб, що їх вчинили. Основи інформаційної діяльності Інтерполу і формування його банку даних. Порядок направлення запитів, повідомлень і відповідей по лінії Інтерполу, організація їх обробки і виконання. Взаємодія Інтерполу з міжнародними організаціями і державами, що не є членами організації.

Правові основи діяльності НЦБ Інтерполу в Україні. НЦБ Інтерполу в Україні як центр координації взаємодії національних правоохоронних органів України з компетентними органами зарубіжних держав.

Передумови створення і етапи розвитку Європолу. Роль Європолу у системі міжнародних правоохоронних організацій. Правові основи діяльності Європолу. Основні завдання Європолу.

Категорія злочинів, що підпадають під юрисдикцію Європолу. Форми взаємодії країн-членів Європолу. Основи інформаційної діяльності Європолу і формування банку даних. Офіцери зв'язку. Створення спільних міжнародних слідчих груп для боротьби зі злочинами.

Національне бюро Європолу як регіональне представництво Європолу. Основні завдання Національного бюро Європолу.

Міжнародне співробітництво Європолу з Інтерполом і іншими міжнародними організаціями.

ТЕМА № 15. Правова допомога у кримінальних справах як вид міжнародного співробітництва у протидії злочинності

Взаємна правова допомога як специфічна діяльність держави. Поняття правової допомоги в кримінальних справах. Напрямки діяльності в галузі надання правової допомоги в кримінальних справах.

Роль ООН у справі надання взаємної правової допомоги. Типовий договір про взаємну допомогу в кримінальних справах. Типовий договір про передачу кримінального переслідування. Типовий договір про передачу іноземних ув'язнених.

Україна в сфері надання взаємної правової допомоги. Правові основи надання Україною правової допомоги в кримінальних справах. Порядок надання взаємної правової допомоги. Центральні органи України міжнародно-правової допомоги.

ТЕМА № 16. Міжнародно-правове регулювання видачі злочинців (екстрадиція)

Інститут видачі злочинців (екстрадиції). Поняття екстрадиції. Видача злочинців як різновид надання правової допомоги. Підстави екстрадиції.

Міжнародно-правова основа видачі (екстрадиції). Різновид міжнародно-правових документів у галузі екстрадиції. Типовий договір про видачу, його характеристика. Європейська конвенція про видачу 1957 р. і два додаткові протоколи до неї, їх характеристика. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах держав-членів Співдружності Незалежних Держав, її характеристика. Злочини, які тягнуть за собою видачу. Підстави відмови від видачі.

Екстрадиційна процедура. Порядок передачі екстрадиційних запитів. Форми екстрадиційної процедури. Види екстрадиційної процедури. Діяльність НЦБ Інтерполу в галузі екстрадиції.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 4							
Тема № 1: Поняття та сутність міжнародного права.	6	2	2	-	-	2	Тематична контрольна робота
Тема № 2: Основні принципи міжнародного права.	6	2	2	-	-	2	
Тема № 3: Право міжнародних договорів.	6	2	2	-	-	2	
Тема № 4: Відповідальність у міжнародному праві.	5	-	2	-	-	3	
Тема № 5: Право зовнішніх зносин.	6	2	2	-	-	2	
Тема № 6: Право міжнародних організацій.	6	2	2	-	-	2	
Тема № 7: Права людини у міжнародному праві.	7	2	2	-	-	3	
Тема № 8: Міжнародне кримінальне право.	7	2	2	-	-	3	
Тема № 9: Право збройних конфліктів.	7	2	2	-	-	3	
Тема № 10: Право міжнародної безпеки.	4	-	-	-	-	4	
Тема № 11: Міжнародне інформаційне право.	3	-	-	-	-	3	
Тема № 12: Міжнародне співробітництво у протидії злочинності.	7	2	2	-	-	3	

Тема № 13: Діяльність ООН у галузі міжнародного співробітництва у протидії злочинності.	4	-	-	-	-	4	
Тема № 14: Діяльність Інтерполу та Європолу у протидії злочинності.	5	-	2	-	-	3	
Тема № 15: Правова допомога у кримінальних справах як вид міжнародного співробітництва у протидії злочинності.	7	2	2	-	-	3	
Тема № 16: Міжнародно-правове регулювання видачі злочинців (екстрадиція).	4	-	-	-	-	4	
Всього за семестр	90	20	24	-	-	46	Залік

4.2. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
	<p>ТЕМА № 1. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА</p> <p>1. Виникнення і розвиток міжнародного права. Закономірності розвитку суспільства і МП. Фактори удосконалення МП, прогресивний розвиток його принципів і норм, міжнародний правопорядок.</p> <p>2. Особливості механізму правозастосування в Україні, місце МП у цьому механізмі.</p> <p>3. Міжнародна правосуб'єктність. Використання в міжнародно-правових актах термінів «правосуб'єктність», «правоздатність».</p> <p>4. Роль МП у регулюванні міждержавних відносин. Особливості правосуб'єктності держав.</p> <p>5. Історія формування міжнародної правосуб'єктності України.</p> <p>6. Різноманітність поглядів щодо міжнародно-правового статусу індивідів. Зростання в МП норм, які регламентують відносини з участю індивідів, наділення їх правами й обов'язками.</p>	<p>Основна: 3-6, 9, 10, 12. Додаткова: 6, 12, 15.</p>
	<p>ТЕМА № 2. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА</p> <p>1. Роль основних принципів МП у міжнародних відносинах.</p> <p>2. Принципи Ст. 2 Статуту ООН, каузальність деяких її положень.</p> <p>3. Зміст принципів Статуту ООН в Декларації про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН 1970 р.</p> <p>4. Роль у формуванні основних принципів МП Заключного (Гельсінського) акту Ради з безпеки і співробітництва в Європі 1975 р.</p> <p>5. Використання міжнародними судовими органами основних принципів МП.</p> <p>6. Вплив основних принципів МП на формування світового правопорядку.</p>	<p>Основна: 2-6, 9, 10, 12. Додаткова: 6, 12, 15.</p>

	<p>ТЕМА № 3. ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Право міжнародних договорів як базова галузь МП. 2. Сторони в міжнародному договорі. Договірна правоздатність держав, міжнародних організацій і деяких інших суб'єктів. 3. Загальна характеристика Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р. 4. Статті Віденської конвенції з права міжнародних договорів 1969 року, що стосуються норм <i>jus cogens</i>. 5. Способи надання згоди державами на обов'язковість для них зобов'язань з міжнародного договору. 	<p>Основна: 2-7, 9-12. Додаткова: 2, 6, 7, 10, 11.</p>
	<p>ТЕМА № 4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Норми щодо відповідальності, як особливий міжнародно-правовий інститут. 2. Обставини, які звільняють від відповідальності. Обставини, що унеможливають виникнення відповідальності, і обставини, що звільняють від реалізації відповідальності. 3. Відповідальність за правомірну діяльність: підстави і різновиди такої відповідальності. 4. Реалізація відповідальності. Основні засоби: добровільний і з використанням примусових засобів. 5. Санкції – індивідуальні і колективні. Процесуальний механізм реалізації. 6. Зв'язок поняття «міжнародна відповідальність» з поняттями «контрзаходи» і «санкції». 	<p>Основна: 3-7, 9, 10, 12. Додаткова: 1, 2, 4, 5, 7, 10, 13, 14, 18, 21, 22.</p>
	<p>ТЕМА № 5. ПРАВО ЗОВНІШНІХ ЗНОСИН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія розвитку дипломатичного права. 2. Процедура оголошення дипломатичного агента небажаною особою. Можливість позбавлення імунітету. 3. Нотаріальні та інші юридично значимі дії, що вчиняє консул. 4. Торговельно-економічні місії. Їх юридичне становище. Функції. 5. Міжнародні конференції. Їх завдання, функції. Види конференцій. Порядок проведення, правила процедури. Підсумкові документи. 	<p>Основна: 3-6, 9, 10, 12, 13, 15. Додаткова: 6, 11, 15.</p>
	<p>ТЕМА № 6. ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правове регулювання внутрішньоорганізаційних відносин в міжнародних міжурядових організаціях. 2. Порядок прийняття рішень міжнародними організаціями. 3. Правоздатність, привілеї й імунітети ООН і її посадових осіб. Представництва ООН у державах. 4. Особливості міжнародної правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій. 5. Консультативний статус міжнародних неурядових організацій в ООН. 6. Роль міжнародних неурядових організацій у формуванні норм сучасного міжнародного права та їх застосуванні. 	<p>Основна: 2, 3, 5, 6, 9, 10-12, 15. Додаткова: 1-3, 6, 8, 9, 11, 23.</p>

	<p>ТЕМА № 7. ПРАВА ЛЮДИНИ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принцип поваги прав людини й основних свобод як першооснова міжнародно-правового регулювання проблеми гуманітарного характеру. 2. Взаємодія міжнародно-правових актів з прав людини із національним законодавством. 3. Система міждержавних органів, наділених функціями міжнародного контролю за діяльністю держав у сфері забезпечення прав людини. 4. Роль міжнародних норм у регулюванні права на громадянство, та інших питань громадянства. 5. Міжнародно-правовий статус іноземних громадян. 6. Міжнародно-правовий статус біженців і вимушених переселенців. 7. Право притулку. Підстави надання такого права. Статус осіб, що отримали притулок. 8. Європейський суд з прав людини як механізм захисту прав людини. Процедура діяльності, порядок звернення. 9. Гендерна стратегія Європейського Союзу. 10. Гендерна політика Ради Європи. 11. Питання гендерної рівності в умовах євроінтеграційних прагнень України. 	<p>Основна: 1-6, 8-14. Додаткова: 1, 2, 3, 16, 19.</p>
	<p>Тема № 8. МІЖНАРОДНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення і розвиток міжнародного кримінального права. 2. Принципи міжнародного кримінального права. 3. Обставини, що виключають відповідальність в міжнародному кримінальному праві. 4. Роль Міжнародних військових трибуналів у процесі формування концепції індивідуальної кримінальної відповідальності. 5. Україна і Міжнародний кримінальний суд. 6. Вплив міжнародного кримінального права на національне законодавство. 	<p>Основна: 5, 7, 9, 10, 12. Додаткова: 1, 2, 4, 5, 7, 10, 13, 20-22.</p>
	<p>ТЕМА № 9. ПРАВО ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія формування права збройних конфліктів. 2. Види договорів, що регламентують міжнародні збройні конфлікти та збройні конфлікти неміжнародного характеру. 3. Просторова сфера збройного конфлікту (театр військової дії). 4. Нейтралітет під час війни. 5. Міжнародно-правовий захист жертв війни. 6. Правовий режим військової окупації. Міжнародний стан окупованої у ході військових дій території. Заходи захисту населення на такій території. 7. Захист культурних цінностей. Правова заборона відповідно культурних об'єктів і культурних цінностей в умовах збройного конфлікту. 8. Статус Міжнародного комітету Червоного Хреста, його роль у період збройних конфліктів. 	<p>Основна: 1, 3, 5, 9, 10, 11, 12. Додаткова: 6, 13, 19.</p>
	<p>ТЕМА № 10. ПРАВО МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості права міжнародної безпеки як галузі МП. 2. Поняття та ознаки системи колективної безпеки і системи колективної самооборони. 3. Правове регулювання роззброєння та обмеження озброєнь. 	<p>Основна: 3, 5, 9, 10, 12, 13, 15. Додаткова: 1, 2, 5, 6, 8, 9, 11, 14, 23.</p>

	<p>4. Заходи укріплення довіри, міжнародний контроль. Поняття і види заходів довіри, їх регламентація. Механізм контролю. Співвідношення контролю і заходів довіри.</p> <p>5. Роль регіональних міжнародних організацій в забезпеченні міжнародної безпеки.</p> <p>6. Міжнародна безпека та національна безпека України на сучасному етапі.</p>	
	<p>ТЕМА № 11. МІЖНАРОДНЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО</p> <p>1. Поняття і сутність міжнародного інформаційного права.</p> <p>2. Джерела міжнародного інформаційного права.</p> <p>3. Поняття і функції міжнародної інформації.</p> <p>4. Принципи міжнародного інформаційного права.</p> <p>5. Міжнародно-правові засади забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.</p> <p>6. Поняття кібербезпеки. Діяльність міжнародних організацій у забезпеченні кібербезпеки.</p>	<p>Основна: 3, 5, 9, 10, 12, 13.</p> <p>Додаткова: 1-3, 8, 9, 23.</p>
	<p>ТЕМА № 12. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ</p> <p>1. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю як специфічна діяльність сучасних держав й інших учасників міжнародних відносин.</p> <p>2. Поняття міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю.</p> <p>3. Форми співробітництва в боротьбі зі злочинністю.</p> <p>4. Становлення і розвиток співробітництва держав у галузі боротьби зі злочинністю.</p> <p>5. Створення міжнародних інституцій з проблем запобігання злочинності і поводженню з правопорушниками.</p> <p>6. Особливості міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю в сучасних умовах.</p>	<p>Основна: 3, 5, 7-12.</p> <p>Додаткова: 1, 2, 4, 5, 7, 10, 13, 20-22.</p>
	<p>ТЕМА № 13. ДІЯЛЬНІСТЬ ООН У ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ</p> <p>1. Головні органи ООН, що займаються питаннями протидії злочинності. Основні напрямки їх роботи.</p> <p>2. Участь ООН у правоохоронній діяльності.</p> <p>3. Спеціальний механізм розгляду проблем боротьби зі злочинністю.</p> <p>4. Програма ООН у галузі запобігання злочинності і кримінального правосуддя, її основні завдання.</p> <p>5. Діяльність миротворчих сил ООН в охороні правопорядку.</p> <p>6. Спеціалізовані установи ООН у вирішенні питань міжнародної правоохоронної діяльності.</p>	<p>Основна: 3, 5, 9-12, 15.</p> <p>Додаткова: 1, 2, 4, 11, 23.</p>
	<p>ТЕМА № 14. ДІЯЛЬНІСТЬ ІНТЕРПОЛУ ТА ЄВРОПОЛУ У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ</p> <p>1. Роль Інтерполу в міжнародній правоохоронній діяльності. Правові основи організації і діяльності Інтерполу. Функції і основні завдання Інтерполу.</p> <p>2. Інтерпол як міжнародний центр обліку транснаціональних злочинів і осіб, що їх вчинили. Основи інформаційної діяльності Інтерполу і формування його банку даних. Порядок направлення запитів, повідомлень і відповідей по лінії Інтерполу, організація їх обробки і виконання. Взаємодія Інтерполу з міжнародними</p>	<p>Основна: 3, 5, 9, 10, 12.</p> <p>Додаткова: 7, 17, 20, 21.</p>

	<p>організаціями і державами, що не є членами організації.</p> <p>3. Правові основи діяльності НЦБ Інтерполу в Україні. НЦБ Інтерполу в Україні як центр координації взаємодії національних правоохоронних органів України з компетентними органами зарубіжних держав.</p> <p>4. Передумови створення і етапи розвитку Європолу. Роль Європолу у системі міжнародних правоохоронних організацій. Правові основи діяльності Європолу. Основні завдання Європолу.</p> <p>5. Категорія злочинів, що підпадають під юрисдикцію Європолу. Форми взаємодії країн-членів Європолу. Основи інформаційної діяльності Європолу і формування банку даних. Офіцери зв'язку. Створення спільних міжнародних слідчих груп для боротьби зі злочинами.</p> <p>6. Національне бюро Європолу як регіональне представництво Європолу. Основні завдання Національного бюро Європолу.</p> <p>7. Міжнародне співробітництво Європолу з Інтерполом і іншими міжнародними організаціями.</p>	
	<p>ТЕМА № 15. ПРАВОВА ДОПОМОГА У КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ ЯК ВИД МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ</p> <p>1. Поняття правової допомоги в кримінальних справах. Взаємна правова допомога як специфічна діяльність держави.</p> <p>2. Напрямки діяльності в галузі надання правової допомоги в кримінальних справах.</p> <p>3. Роль ООН у справі надання взаємної правової допомоги.</p> <p>4. Типовий договір про взаємну допомогу в кримінальних справах. Типовий договір про передачу кримінального переслідування. Типовий договір про передачу іноземних ув'язнених.</p> <p>5. Україна в сфері надання взаємної правової допомоги. Правові основи надання Україною правової допомоги в кримінальних справах.</p> <p>6. Порядок надання взаємної правової допомоги. Центральні органи України міжнародно-правової допомоги.</p>	<p>Основна: 3, 5, 9, 10, 12, 13. Додаткова: 4, 7, 13, 17, 20, 21.</p>
	<p>ТЕМА № 16. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИДАЧІ ЗЛОЧИНЦІВ (ЕКСТРАДИЦІЯ)</p> <p>1. Інститут видачі злочинців (екстрадиції). Поняття екстрадиції.</p> <p>2. Видача злочинців як різновид надання правової допомоги. Підстави екстрадиції.</p> <p>3. Міжнародно-правова основа видачі (екстрадиції). Різновид міжнародно-правових документів у галузі екстрадиції. Типовий договір про видачу, його характеристика. Європейська конвенція про видачу 1957 р. і два додаткові протоколи до неї, їх характеристика. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах держав-членів Співдружності Незалежних Держав, її характеристика. Злочини, які тягнуть за собою видачу. Підстави відмови від видачі.</p> <p>4. Екстрадиційна процедура. Порядок передачі екстрадиційних запитів. Форми екстрадиційної процедури. Види екстрадиційної процедури. Діяльність НЦБ Інтерполу в галузі екстрадиції.</p>	<p>Основна: 3, 5, 7, 9, 10, 12. Додаткова: 2, 4, 7, 10, 13, 17, 20, 22.</p>

5. Індивідуальні завдання

5.1.Теми рефератів

1. Особливості застосування звичаю в міжнародно-правовій практиці.
2. Держава в системі міжнародно-правового регулювання.
3. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних організацій.
4. Міжнародна правосуб'єктність фізичної особи.
5. Інститут визнання у міжнародному праві.
6. Поняття і основні принципи правонаступництва.
7. Переговори як засіб мирного розв'язання міжнародних спорів.
8. Посередництво як засіб мирного розв'язання міжнародних спорів.
9. Роль слідчих комісій у процесі мирного розв'язання міжнародних спорів.
10. Інститут самовизначення народів і націй у міжнародному праві.
11. Принцип співробітництва держав як основа у вирішенні глобальних проблем.
12. Поняття та юридична природа міжнародних договорів.
13. Загальна характеристика джерел права міжнародних договорів.
14. Співвідношення міжнародного договору і внутрішньодержавного закону.
15. Форми вираження згоди на обов'язковість міжнародного договору.
16. Законодавство України про дію міжнародних договорів.
17. Особливості відповідальності суб'єктів міжнародного права.
18. Відповідальність міжнародних міжурядових організацій.
19. Санкції в міжнародному праві, їх види і порядок застосування.
20. Кодифікація норм відповідальності в Комісії міжнародного права ООН.
21. Поняття, об'єкти і суб'єкти права зовнішніх зносин.
22. Статус дипломатичних представництв та їх персоналу.
23. Статус консульських установ та їх персоналу.
24. Функції та структура дипломатичних установ.
25. Функції та структура консульських установ.
26. Право зовнішніх зносин і законодавство України.
27. Міжнародні організації і державний суверенітет.
28. Міжнародні організації в межах європейського регіону.
29. Правосуб'єктність міжнародних неурядових організацій.
30. Правосуб'єктність міжнародних правоохоронних організацій.
31. ООН як універсальна міжнародна організація.
32. Діяльність ООН у галузі захисту прав людини.
33. Міжнародні механізми забезпечення та захисту прав людини.
34. Міжнародно-правовий захист жінок.
35. Міжнародно-правовий захист дітей.
36. Міжнародно-правовий захист біженців.
37. Міжнародні стандарти діяльності поліції та права людини.

38. Форми міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю.
39. Співробітництво України з Інтерполом у галузі протидії злочинності.
40. Європол як центр регіонального співробітництва у боротьбі зі злочинністю.
41. Міжнародно-правовий статус учасників збройних конфліктів.
42. Закони і звичаї ведення збройних конфліктів.
43. Захист культурних цінностей в період збройних конфліктів.
44. Міжнародно-правовий захист жертв війни.
45. Правовий режим воєнної окупації.
46. Роль міжнародних організацій у мирному вирішенні міжнародних спорів.
47. Місце і роль Ради Безпеки ООН у системі міжнародної безпеки.
48. Роль ОБСЄ у підтриманні європейської безпеки.
49. Міжнародний суд ООН як засіб мирного розв'язання міжнародних спорів.
50. Міжнародний арбітраж як засіб мирного розв'язання міжнародних спорів.
51. Україна як суб'єкт миротворчої діяльності.
52. Міжнародна інформаційна безпека.
53. Роль ООН у забезпеченні універсальної інформаційної безпеки.
54. Діяльність НАТО у напрямку забезпечення інформаційної безпеки.
55. Особливості забезпечення інформаційної безпеки на єврорегіональному рівні.
56. Становлення і основні етапи розвитку міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
57. Суб'єкти міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
58. Роль і місце ООН у міжнародній правоохоронній діяльності.
59. Роль Конгресів ООН із запобігання злочинності і поводження з правопорушниками у галузі протидії злочинності.
60. Міжнародна правоохоронна діяльність органів ООН.
61. Інститути ООН із запобігання злочинності і поводження з правопорушниками.
62. Міжнародна миротворча діяльність ООН.
63. Міжнародна правоохоронна діяльність міжнародної організації кримінальної поліції (Інтерпол).
64. Функції і основні завдання Інтерполу.
65. Передумови створення і етапи розвитку Європолу.
66. Основні функції і завдання Європолу.
67. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю в рамках Європолу.
68. Україна як суб'єкт надання взаємної правової допомоги у кримінальних справах.
69. Правові основи і процедура надання Україною взаємної правової допомоги у кримінальних справах.

70. Роль Інтерполу у виконанні міжнародних слідчих доручень правоохоронних органів.

71. Інститут видачі злочинців (екстрадиція) в сучасному міжнародному праві.

72. Видача злочинців (екстрадиція) як різновид надання взаємної правової допомоги.

73. Міжнародно-правова регламентація видачі злочинців (екстрадиції).

5.2. Теми наукових робіт

1. Співвідношення міжнародного публічного і міжнародного приватного права, міжнародного і внутрішньодержавного права.

2. Концепції сутності та юридичної обов'язковості міжнародного права.

3. Доктрина як джерело міжнародного права.

4. Взаємовплив міжнародного і внутрішньодержавного права у процесі формування норм.

5. Правове становище державоподібних утворень у міжнародному праві.

6. Індивід як суб'єкт міжнародного права.

7. Україна – повноправний суб'єкт міжнародного права.

8. Ієрархія основних принципів міжнародного права.

9. Право націй на самовизначення: співвідношення з іншими принципами міжнародного права.

10. Визнання й міжнародна правосуб'єктність.

11. Проблема невизнаних держав у міжнародному праві.

12. Права та обов'язки держав у сфері правонаступництва держав.

13. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.

14. Джерела права зовнішніх зносин.

15. Статус дипломатичного представництва та його персоналу.

16. Дипломатичний церемоніал та протокол України.

17. Інститут почесних консулів в міжнародному праві.

18. Привілеї та імунітети консульських установ та їх персоналу.

19. Правий статус торгових представництв України за кордоном.

20. Універсальні міжнародні організації.

21. Регіональні міжнародні організації.

22. Роль міжнародних організацій у створенні нового міжнародного порядку.

23. Характеристика системи органів ООН.

24. Основні функції та порядок діяльності спеціалізованих установ ООН.

25. Україна і Європейський Союз.

26. Україна і Рада Європи: сучасне становище та перспективи розвитку.

27. Роль Організації з безпеки та співробітництва в Європі у розвитку демократичних інститутів.
28. Діяльність ООН у галузі захисту прав людини.
29. Роль ООН у вирішенні гендерних питань сучасності.
30. Міжнародно-правові стандарти стосовно жертв злочинів.
31. Захист прав національних меншин у міжнародному праві.
32. Європейський Суд з прав людини: організація й порядок діяльності.
33. Рішення Європейського суду з прав людини як критерій оцінки діяльності правоохоронних органів України.
34. Міжнародні стандарти в галузі боротьби зі злочинністю і кримінального правосуддя.
35. Інтерпол як центр міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю.
36. Міжнародний кримінальний суд у системі органів, що ведуть боротьбу зі злочинністю.
37. Міжнародно-правове регулювання збройних конфліктів.
38. Міжнародно-правовий статус учасників збройних конфліктів.
39. Міжнародно-правовий захист жертв збройних конфліктів.
40. Система колективної безпеки, передбачена статутom ООН.
41. Забезпечення міжнародної безпеки в рамках європейського регіону.

6. Методи навчання

Формування знань, умінь та навичок забезпечується поєднанням лекційних та семінарських занять з виконанням індивідуальних завдань та завдань для самостійної підготовки.

Метою лекційного курсу «Міжнародне право» є підготовка висококласних спеціалістів з міцною теоретичною та практичною базою знань.

На *семінарських заняттях* з дисципліни використовуються методи навчання: коротке пояснення, аналізу, тренування здобувачів вищої освіти для придбання ними навичок у правильному формулюванні складних юридичних понять і категорій.

Самостійна робота за кожною темою передбачає підготовку до аудиторних занять (лекцій, семінарських занять через вивчення навчальної літератури, що додається до програми навчальної дисципліни, матеріалів лекційного фонду); самостійне опрацювання тем навчальної дисципліни (конспектування тем лекцій та тем, винесених на самостійне опрацювання); написання рефератів, наукових доповідей; розробку навчальних тестових завдань; підготовку до усіх видів контролю (поточного та підсумкового).

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Контрольні питання до заліку

1. Поняття й основні риси міжнародного права.
2. Система міжнародного права.
3. Джерела міжнародного права.
4. Загальна характеристика суб'єктів міжнародного права.
5. Види й форми міжнародного визнання.
6. Правонаступництво держав.
7. Юридична природа основних принципів міжнародного права.
8. Принцип суверенної рівності держав.
9. Принцип невтручання у внутрішні справи.
10. Принцип рівноправності та самовизначення народів і націй.
11. Принцип незастосування сили або загрози силою.
12. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів.
13. Принцип непорушності державних кордонів.
14. Принцип територіальної цілісності держав.
15. Принцип поваги прав людини й основних свобод.
16. Принцип співробітництва держав.
17. Принцип добросовісного виконання міжнародних зобов'язань.
18. Поняття і юридична природа міжнародного договору.
19. Класифікація міжнародних договорів.
20. Структура договору. Депозитарій договору і його функції.
21. Стадії укладення міжнародного договору.
22. Опублікування та реєстрація міжнародних договорів за законодавством України.
23. Тлумачення міжнародних угод.
24. Зупинення й призупинення дії угод.
25. Поняття й підстави міжнародно-правової відповідальності.
26. Види й форми міжнародно-правової відповідальності.
27. Відповідальність держав у міжнародному праві.
28. Відповідальність фізичних осіб у міжнародному праві.
29. Поняття і джерела права зовнішніх зносин. Органи зовнішніх зносин, повноваження.
30. Дипломатичні представництва: порядок відкриття, структура. Функції. Дипломатичні привілеї та імунітети.
31. Консульські установи. Види установ, що виконують консульські функції. Порядок формування консульських установ і призначення консулів. Привілеї та імунітети консульських установ і їх персоналу.
32. Спеціальні місії, їх завдання та повноваження.
33. Поняття та джерела права міжнародних організацій.
34. Юридична природа міжнародної організації, її ознаки і види.
35. Організація Об'єднаних Націй: Статут, цілі, принципи. Система органів ООН.

36. Поняття і основні джерела міжнародного права прав людини.
37. Міжнародно-правовий захист прав людини.
38. Універсальні міжнародні міжурядові організації по захисту прав людини.
39. Регіональні міжнародні міжурядові організації по захисту прав людини.
40. Міжнародно-правові стандарти забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності.
41. Міжнародно-правове регулювання принципу гендерної рівності.
42. Міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру: види та форми відповідальності за них.
43. Міжнародний кримінальний суд: компетенція та порядок роботи.
44. Джерела права, що діє в умовах збройних конфліктів.
45. Правові наслідки початку збройних конфліктів.
46. Правовий режим військовополонених. Найманці. Військові злочини.
47. Закінчення стану війни, його правові наслідки.
48. Поняття права міжнародної безпеки.
49. Характеристика універсальної міжнародної безпеки.
50. Характеристика регіональної безпеки.
51. Становлення та розвиток міжнародного інформаційного права.
52. Міжнародне інформаційне право як галузь міжнародного права.
53. Джерела міжнародного інформаційного права.
54. Принципи міжнародного інформаційного права.
55. Міжнародно-правові засади забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.
56. Поняття і сутність міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
57. Принципи міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
58. Організаційно-правові форми міжнародного співробітництва у протидії злочинності.
59. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю в рамках головних органів ООН.
60. Структура і основні завдання Інтерполу.
61. Діяльність НЦБ Інтерполу в Україні.
62. Передумови створення і етапи розвитку Європолу.
63. Основні завдання і організаційні форми діяльності Європолу. Злочини, що підпадають під юрисдикцію Європолу.
64. Міжнародно-правова основа надання правової допомоги у кримінальних справах.
65. Поняття видачі злочинців (екстрадиції), її сутність.
66. Міжнародно-правова основа інституту видачі (екстрадиції). Екстрадиційна процедура.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національної системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

Критерії оцінювання навчальної дисципліни «Міжнародне право» (денна форма навчання)		
Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темами самостійної роботи	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
80-84			
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40–59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки.
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.

10. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні ресурси в Інтернеті

Рекомендована література

Основна:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Висновок Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду : Висновок Конституційного суду України від 11.07.2001 № 3-в/2001 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01>.
3. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
4. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569.
5. Європейська соціальна хартія (переглянута) 1996 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062.
6. Загальна декларація прав людини 1945 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
7. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
9. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.

11. Регламент Європейського суду з прав людини // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_067.
12. Римський статут міжнародного кримінального суду // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.
13. Статут міжнародної організації кримінальної поліції // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142.
14. Статут Організації Об'єднаних Націй // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
15. Статут Ради Європи // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.
16. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16.
17. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
18. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції 2016 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16.

Підручники та навчальні посібники

1. Алієв Р.В., Ануфрієв М.І., Бортняк В.А. Міжнародне гуманітарне право. Особливості застосування в умовах збройної агресії РФ проти України : підручник. Київ : Професіонал, 2023. 598 с.
2. Анакіна Т. М., Гавриленко О. А., Крістані Ф. Основи права Європейського Союзу : підручник / під ред. Т. Л. Сироїд. Харків : Право, 2018. 456 с.
3. Баймуратов М. О. Міжнародне публічне право : підручник. Київ : Фенікс, 2018. 762 с.
4. Буткевич О. В. Історія міжнародного права : підручник. Київ : Ліра-Ка, 2018. 408 с.
5. Войціховський А. В. Міжнародне право : підручник. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.
6. Гавриленко О. А., Сироїд Т. Л., Новікова Л. В. Історія міжнародного права : хрестоматія-практикум. Харків : Видавництво ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 676 с.

7. Камінська Н., Щербань Є. Імплементація Римського статуту Міжнародного кримінального суду : досвід зарубіжних держав та України : монографія. Київ-Одеса : Фенікс, 2021. 214 с.
8. Малиновська Т. М., Шорохова Г. М. Міжнародні стандарти щодо захисту прав і свобод людини у діяльності Національної поліції : науково-методичні рекомендації. Харків : ХНУВС, 2016. 70 с.
9. Мицик В. В., Буроменський М. В., Буткевич О. В. Міжнародне публічне право : підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків : Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.
10. Мицик В. В., Буроменський М. В., Гнатовський М. М. Міжнародне публічне право : підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків : Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.
11. Права людини у міжнародному праві: підручник / за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента А. В. Войціховського; [Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін.] Харків : ООО «Планета-Принт», 2021. 404 с.
12. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право : підручник. Харків : Право, 2020. 648 с.
13. Сироїд Т. Л., Гавриленко О. А., Тітов Є. Б., Фоміна Л. О. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини : посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / під ред. Т. Л. Сироїд. Харків : Право, 2018. 292 с.
14. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник. Харків : Право, 2019. 310 с.
15. Шпакович О.М. Право міжнародних організацій : навчальний посібник. Київ : Фенікс, 2021. 132 с.

Додаткова:

1. Borko A., Nehodchenko V., Volobuieva O., Kharaberiush I., Lohvynenko Ye. Fighting against cybercrime: problems and prospects in Ukraine and the world. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. Vol. 22, Special Issue 2. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Fighting-against-cybercrime-problems-and-prospects-in-Ukraine-and-the-world-1544-0044-22-SI-2-352.pdf>
2. Voitsikhovskyi A., Bakumov O., Ustymenko O., Marchuk M.. The Legal Mechanisms of Ensuring Regional Cooperation in Combatting Crime Within the Framework of the Council of Europe: Experience of Ukraine. *The Central European Journal of International and Security Studies (CEJISS)*. 2019. Volume 13. Issue 1. p. 138-160. URL: https://www.cejiss.org/the-legal-mechanisms-of-ensuring-regional-cooperation-in-combatting-crime-within-the-framework-of-the-council-of-europe-experience-of-ukraine?fbclid=IwAR2el_dNrQwU_U5YpDji0GJcS7iVdch4mX1j_nesgmMWgAIN9uopNjJsEhk
3. Voitsikhovskyi A., Bakumov O., Ustymenko O., Syroid T. The right of access to the internet as fundamental human right given the development of

global information society. *Law, State and Telecommunications Review. Revista de Direito, Estado e Telecomunicações*. 2021. (May). Vol. 13. n. 1, pp. 1-19. URL: <https://periodicos.unb.br/index.php/RDET/issue/view/2241>

4. Адрейченко С. С., Зелінська Н. А., Дрьоміна-Волок Н. В., Коваль Д. О. Теорія та практика міжнародного кримінального права. Одеса: Фенікс, 2017. 582 с.

5. Базов О. Деякі питання щодо визначення злочину агресії в міжнародному кримінальному праві. *Публічне право*. 2018. № 1 (29). С. 123-133. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/29/15.pdf>

6. Вайцеховська О. Р. Особливості та сучасні тенденції розвитку міжнародного правопорядку. *Право і суспільство*. 2018. № 6. С. 235-240. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/6_2018/part_1/42.pdf

7. Веремієнко С. В. Напрямки та форми міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю. *Право і суспільство*. 2019. Вип. 2 (2). С. 229-233. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/2_2019/part_2/42.pdf

8. Войціховський А. В. Кібербезпека як важлива складова системи захисту національної безпеки європейських країн. *Журнал східноєвропейського права*. 2018. № 53. С. 26-37. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2018/07/voysikhovskyy_53.pdf

9. Войціховський А. В. Кібербезпека як напрям євроатлантичної інтеграції України. *Право і безпека у контексті європейської та євроатлантичної інтеграції*: збір. статей та тез наук. повід. за матер. диск. панел. II Харк. міжнар. юрид. форум. (28 верес. 2018 р.) / редкол.: Ю. Г. Барабаш, Т. М. Анакіна, Д. В. Аббакумова. Харків : Право, 2018. С. 42-48.

URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4745/Kiberbezpeka%20yak%20napriam%20yevroatlantlychnoi%20intehratsii%20Ukrainy_%20%20Voitsikhovskyi%20_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y

10. Войціховський А. В. Особливості договірно-правового регулювання співробітництва держав у сфері протидії злочинності на двосторонньому рівні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2017. Вип. 2 (77). С. 56-63. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2100/osoblivosti_dogovirno_pravogo_regulyuvannya_spivrobotnictva_derzhav_u_sferi_protidii_zlochinnosti_na_dvostoronn_omu_rivni.pdf?sequence=2&isAllowed=y

11. Войціховський А.В., Бакумов О.С. Збройна агресія Російської Федерації проти України як загроза системі колективної безпеки. *Право і безпека*. 2013. № 1 (88). С. 134-145.

12. Войціховський А.В., Марчук М.І., Логвиненко Є.С. Міжнародно-правовий статус «невизнаних держав» як особливих політико-територіальних утворень. *Право і безпека*. 2022. Том 84 № 1. С. 115-123.

13. Гоар В. Г. Взаємодія міжнародного права прав людини, міжнародного гуманітарного та кримінального права в питанні забезпечення права на здоров'я під час збройних конфліктів. *Часопис Київського університету права. Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство*. 2019. № 2. С. 232-237. DOI: 10.36695/2219-5521.2.2019.40. URL: <https://chasprava.com.ua>

14. Грабович Т. А. Генеза концепції міжнародної відповідальності держав. *Правова держава*. 2022. № 39. С. 55-61. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2020.39.212980>. URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/212980>

15. Дудко А. Г. Невизнані держави як вторинні суб'єкти міжнародного права. С. 54-56. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/5355/1/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A_p054-056.pdf

16. Задорожній О. В., Поєдинок О. Р. Від теорії міжнародного до практики захисту прав людини: монографія. Київ : Фенікс, 2018. 718 с.

17. Калайда Б. І. Розвиток міжнародного співробітництва Національної поліції України в умовах активізації євроінтеграційних процесів. *Юридичний бюлетень*. 2018. Вип. 18. С. 304-309. URL: http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2018/8_2018/46.pdf

18. Камінська Н.В., Акімов М.О. Відповідальність держави за знищення цивільних повітряних суден : особливості міжнародно-правового та національного регулювання. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2020. Том 3 № 91. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1006/908>

19. Короткий Т. Р., Гнатовський М. М. Звичаєві норми міжнародного гуманітарного права: довідник. Київ : Фенікс, 2017. 40 с.

20. Крушніцька О. В. Розмежування поняття правової допомоги. *Часопис Київського університету права. Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство*. 2019. № 4. С. 98-102. DOI: 10.36695/2219-5521.4.2019.15. URL: <https://chasprava.com.ua>

21. Поплавський А. Проблеми державного регулювання діяльності міжнародного співробітництва у боротьбі зі організованою злочинністю. *Аспекти публічного права*. 2019. Вип. 7 (1-2). С. 5-13. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=aplup_2019_7_1-2_3

22. Попко В.В. Органи міжнародного кримінального правосуддя: множинність інституційних моделей. *Часопис Київського університету права. Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство*. 2021 (1). С. 304-311. DOI: 10.36695/2219-5521.1.2021.60. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/download/682/646>

23. Фролова О. М. Роль ООН в системі міжнародної інформаційної безпеки. *Електронне видання Інституту міжнародних відносин*

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home> – офіційний сайт Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ);
2. https://europa.eu/european-union/index_en – офіційний сайт Європейського Союзу (ЄС);
3. <https://www.coe.int/uk/web/compass/council-of-europe> – офіційний сайт Ради Європи (РЄ);
4. <https://www.eurojust.europa.eu/> – офіційний сайт агентства Європейського Союзу з питань співробітництва у сфері кримінальної юстиції (Євроюст);
5. <https://www.europol.europa.eu/> – офіційний сайт Європейського поліцейського офісу (Європол);
6. <https://www.icc-cpi.int/about> – офіційний сайт Міжнародного кримінального суду (МКС);
7. <https://www.icj-cij.org/en> – офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй (МС ООН);
8. <https://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm> – офіційний сайт Організації Північноатлантичного договору (НАТО);
9. <https://www.osce.org/> – офіційний сайт Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ);
10. www.interpol.int/ – офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції (Інтерпол);
11. www.un.org – офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй (ООН).